

SPIS TREŚCI

OD REDAKCJI (<i>Redaktorzy</i>)	9
1. WPROWADZENIE (<i>Zespół</i>)	11
2. STAN BADAŃ NAD DZIEJAMI KARTOGRAFII ZIEM POLSKICH. DZIEDZICTWO STAROPOLSKIEJ KARTOGRAFII (<i>S. Alexandrowicz</i>)	17
3. POLSKA I KRAJE SĄSIEDNIE W KARTOGRAFII	28
3.1. Obraz ziem dzisiejszej Polski w geografii oraz kartografii antycznej i średniowiecznej (<i>J. Luczyński</i>)	28
3.1.1. Dziedzictwo geografii antycznej. Współczesne ziemie polskie w opisach geografów starożytnych	28
3.1.2. Ziemie polskie w piśmiennictwie geograficznym i kartografii epoki średniowiecza	31
3.1.2.1. Geografia europejska. Pierwsze wzmianki geograficzne o Słowianach	31
3.1.2.2. Kartografia europejska. Mappae mundi i mapy żeglarskie	35
3.1.2.3. Opisy geograficzne i kartografia w kręgu kultury Bliskiego Wschodu .	43
3.1.2.4. Chorografia Jana Długosza	47
3.2. Kartografia nowożytna	49
3.2.1. Geografia Klaudiusza Ptolemeusza (<i>R. Skrycki</i>)	49
3.2.1.1. Wielka Germania	51
3.2.1.2. Sarmacja europejska	52
3.2.2. Ziemie polskie i litewskie na mapach Mikołaja z Kuzy i jej wariantach (<i>J. Luczyński</i>)	52
3.2.3. Mapy Bernarda Wapowskiego (<i>J. Luczyński</i>)	63
3.2.3.1. Działalność Bernarda Wapowskiego	63
3.2.3.2. Mapy Sarmacji z 1526 r.	64
3.2.3.3. Mapa Polski, tzw. „milionówka” z 1526 r.	65
3.2.3.4. Naśladowcy Bernarda Wapowskiego	68
3.2.4. Mapy Europy i świata Gerarda Mercatora (<i>J. Luczyński</i>)	72
3.2.4.1. Globus Gerarda Mercatora z 1541 r.	72
3.2.4.2. Mapa Europy Gerarda Mercatora z 1554 r.	73
3.2.4.3. Mapa Polski Giacomo Gastaldiego z 1562 r.	76
3.2.4.4. Mapa Świata Gerarda Mercatora z 1569 r.	79
3.2.5. Mapy krajów niemieckich z połowy XVI w. (<i>J. Luczyński</i>)	79
3.2.6. Ziemie polskie w kartografii drugiej połowy XVI w. (<i>J. Luczyński</i>)	83
3.2.6.1. Mapa Waclawa Grodeckiego z 1558 r.	83
3.2.6.2. Mapa księstwa oświęcimskiego i zatorskiego Stanisława Porębskiego z 1563 r.	88
3.2.6.3. Mapa Sarmacji Andrzeja Pograbki z 1570 roku	91
3.2.6.4. Mapy Polski i Europy Abrahama Orteliusa 1570 r.	96

3.2.6.5. Mapy Polski i atlasowa mapa Europy Gerarda de Jode	97
3.2.6.6. Mapy ziem Rzeczypospolitej w atlasie Gerarda Mercatora z 1585/1595 r.	103
3.2.7. Rzeczpospolita na oryginalnych mapach generalnych i partykularnych z XVII i XVIII w. (<i>J. Łuczyński</i>)	110
3.2.7.1. Mapa województwa poznańskiego Jerzego (Georga) Freudenhammera z 1645 r.	110
3.2.7.2. Mapy Ukrainy Wilhelma Beauplana	114
3.2.7.3. Mapa Polesia Kijowskiego Daniela Zwickera z 1650 r.	117
3.2.7.4. Mapa Warmii Jana Fryderyka Enderscha z 1755 r.	119
3.2.7.5. Mapy średnioskalowe Wybrzeża Gdańskiego z XVII i XVIII w.	120
3.2.7.6. Mapa generalna Rzeczypospolitej Wilhelma Beauplana z 1651 r.	122
3.2.8. Rzeczpospolita na mapach kartografów zachodnioeuropejskich z XVII i pierwszej połowy XVIII w. (<i>J. Łuczyński</i>)	126
3.2.8.1. Mapy Polski za Gerardem Mercatorem	126
3.2.8.2. Rzeczpospolita na mapach Nicolasa Sansona d'Abbeville i jego spadkobierców	136
3.2.8.3. Rzeczpospolita na mapach wydawców norymberskich i augsburskich	141
3.2.8.4. Rzeczpospolita na atlasowych mapach Europy z XVII w.	145
3.2.9. Kartografia Rzeczypospolitej epoki saskiej i stanisławowskiej (<i>J. Łuczyński</i>)	150
3.2.10. Mapy specjalne — mapy wielko- i średnioskalowe wykorzystywane w praktyce (<i>J. Łuczyński</i>)	159
3.2.10.1. Początki miernictwa na ziemiach polskich	159
3.2.10.2. Mapy gruntowe	162
3.2.10.3. Mapy majątkowe i graniczne Gdańska i okolic	170
3.2.10.4. Mapy gruntowe Warmii	171
3.2.10.5. Widoki i plany miast	173
3.2.10.6. Mapy morskie Bałtyku i mapy hydrograficzne (drukowane i rękopiśmienne)	219
3.2.10.7. Kartografia wojskowa	228
3.2.10.8. Mapy górnicze	245
3.3. Kartografia Wielkiego Księstwa Litewskiego i Litwy w ramach Rzeczypospolitej Obojga Narodów (<i>S. Alexandrowicz</i>)	250
3.3.1. Mapa Macieja Strubicza	250
3.3.2. Mapa Gerarda Mercatora	251
3.3.3. Radziwiłłowska mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego	252
3.3.4. Mapy województw litewskich Nicolasa Sansona d'Abbeville	257
3.3.5. Mapa Litwy Jana Nieprzeckiego	258
3.3.6. Mapy majątkowe i graniczne	260
3.3.7. Kartografia wojskowa	265
3.3.8. Plany i widoki miast	269
3.4. Kartografia Prus Książęcych (<i>J. Łuczyński</i>)	271
3.4.1. Mapy Prus wykonane do XVI w.	271
3.4.2. Mapa Prus Heinricha Zella z 1542 r.	273
3.4.3. Mapa Prus Caspra Hennebergera	275
3.4.4. Mapy Prus z XVII i XVIII w.	278

3.4.5. Działalność kartograficzna Józefa Naronowicza-Narońskiego oraz Samuela i Jana Władysława Suchodolców	282
3.5. Kartografia Pomorza Zachodniego (<i>R. Skrycki</i>)	288
3.5.1. Pomorze i Bałtyk na mapach z pierwszej połowy XVI w.	288
3.5.2. Pierwsza samoistna mapa Pomorza Petrusa Artopaeusa	290
3.5.3. Mapa Pomorza Eilharda Lubinusa z 1618 r.	291
3.5.4. Kartografia atlasowa XVII i XVIII w.	293
3.5.5. Mapa Davida Gilly z 1789 r.	296
3.5.6. Mapy średnio- i wielkoskalowe	297
3.5.6.1. Kataster szwedzki	297
3.5.6.2. Plany bitew z okresu wojny siedmioletniej	297
3.5.6.3. Plany miast	299
3.6. Kartografia Nowej Marchii (<i>R. Skrycki</i>)	301
3.6.1. Mapa Mikołaja z Kuzy i wyodrębnienie geograficzne Nowej Marchii	301
3.6.2. Mapa Brandenburgii i Pomorza Eliasa Camerariususa	303
3.6.2.1. Wariant Gerarda Mercatora	303
3.6.2.2. Redakcja Abrahama Orteliusa	303
3.6.3. Mapa Brandenburgii z okresu wojny trzydziestoletniej i pierwsze mapy partykularne Nowej Marchii	305
3.6.3.1. Mapa Johannesesa Janssoniusa	305
3.6.3.2. Mapa Joana Blaeu'a	306
3.6.4. Nowa Marchia na mapach Brandenburgii i krajów sąsiednich w XVII i XVIII w.	307
3.6.5. Mapy Nowej Marchii Franza Ludwika Güssefelda z drugiej połowy XVIII w. .	309
3.6.6. Kartografia wielkoskalowa	310
3.6.6.1. Mapy i plany regulacji Odry, Warty i Noteci	310
3.6.6.2. Plany miast i twierdz nowomarchijskich	311
3.6.6.3. Plany bitew z okresu wojny siedmioletniej	312
3.7. Kartografia Śląska (<i>R. Skrycki</i>)	313
3.7.1. Najstarsza samoistna mapa Śląska Sebastiana Münstera	313
3.7.2. Mapa Śląska Martina Helwiga z 1561r.	314
3.7.3. Prace kartograficzne Jonasa Scultetusa	316
3.7.4. Mapy księstw śląskich Friedricha Kühna	317
3.7.5. <i>Atlas Silesiae</i> z 1752 r.	318
3.7.6. Mapy wielkoskalowe (mapy majątkowe, plany miast, kartografia wojskowa, kartografia górnicza)	321
3.7.7. Prace kartograficzne przy regulacji Odry	325
MAPY	327
WYKAZ SKRÓTÓW	381
BIBLIOGRAFIA	383
SPIS TABEL I SCHEMATÓW.....	415
SPIS MAP	419
INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH (<i>oprac. E. Kondera</i>)	423
INDEKS OSOBOWY (<i>oprac. M. Zbieranowski</i>)	437